

66. Hand- en spandiensten en wegverbeteringen

Hand-en-spandiensten waren in feite een soort belastingen in natura. De gemeente kon eind negentiende en begin twintigste eeuw aan ingezetenen vragen om bijvoorbeeld te helpen bij het maken, onderhouden of herstellen van wegen en dijken. **Handdiensten** waren werkzaamheden die je met de hand (schop, spade, enz.) kon verrichten, en **spandiensten** waren de werkzaamheden waarvoor je een paard of een span paarden nodig had. Zo ook zelfs in de periode voor en na de oorlog.

Mannen kregen van de gemeente een oproep om op een bepaalde datum voorzien van een schop of met paard en wagen naar een plek te komen waar werkzaamheden verricht moesten worden.

Onder leiding van een kantonnier die de aanwijzingen gaf, ging men aan het werk. Boeren, die kar en paard bij zich hadden, gingen grind halen aan het **Beringse** kanaal of leem bij de leemkuil op **Maris**. Die bevond zich in de buurt van Peeters ('*Michele Graad*').

Mannen met alleen een schop bij zich verspreidden het materiaal over de weg en maakten de kanten gelijk.

Niet alle boeren hadden paard en kar, maar in het bezit ervan en aanwezig, hoefde men maar een halve dag te werken. De anderen hadden pech en moesten een hele dag werken.

Bij niet verschijnen werd er een boete uitgedeeld. Voor handdienst betaalde men soms een bedrag van f. 2,50 en voor spandienst een bedrag van ongeveer f. 7,50. Voor die tijden naar verhouding toch wel grote bedragen.

Firma Reefs en andere. personen staan op het dek van hun woonboot in de haven van Beringe

“Mijn vader heeft nog meegemaakt, dat men als een soort van gemeentebelasting een dag aan het onderhoud van wegen moest werken. Indien men in bezit was van paard en kar hoefde men maar een halve dag te werken.”

Wegen, die behandeld werden:

De Hoogstraat vanaf Meijelseweg tot aan de kerk van **Grashoek** moest vaker bijgewerkt worden. Dan riep de

gemeente mensen op om te komen werken. Pas in 1947 werd deze weg door Firma Van Reefs uit Oldenzaal geasfalteerd. De uitvoerder, genaamd *'Oetske'*, woonde samen met zijn zus *'Klakske'* op een woonark, gelegen in de haven van **Beringe** (Zie foto).

De vernielde kerk van Beringe met rondslingerend puin

De ondergrond van de weg was verstevigd met het puin van de vernielde kerk uit Beringe. Veel puin, want de toren van de kerk was in 1944 door de Duitsers opgeblazen en had een groot gedeelte de zijbeuken van het gebouw ook vernield. Zodoende had men voor de afvoer van het puin een goede bestemming

gevonden (zie foto).

De weg langs het **kanaal** was een Rijksweg; een smalle grindweg met wisselplaatsen.

De hoofdweg **Kessel – Meijel** was ook een Rijksweg, waar kantonniërs aan verbonden waren. De hoofdkantonnier was een meneer Peeters.

De rest van de wegen in Beringe waren zandwegen, die pas later o.a. door de ruilverkaveling zijn verhard en soms verlegd als B - wegen. Door het aanbrengen van betonelementen nu A – wegen voor alle breedtes.

Aanleg kunstweg Kessel – Helden – Meijel – grens Noord- Brabant

Reeds rond 1868 begon men met het aanpassen van de zandweg van Kessel naar Meijel e.v. De verbetering bestond eruit om de zanderige bovenlaag te vervangen door grind en daar klei tussen te mengen. Een voor die tijd betere verharding. Tevens werden er langs de weg kilometerpalen gezet en plantte men eiken- of lindebomen.

HELDEN-PANNINGEN.

Wegverbetering.

De werkzaamheden aan den Prov. weg Beringen—Helden zijn thans speciaal te Everlo en Huishoek in vollen gang. Wordt aan de eene zijde de tramrails, waar mogelijk, nog dicht bij de huizen gelegd, aan den anderen kant van den weg is de gemeente bezig met het leggen der rioolbuizen voor de nieuw ontworpen rioleering. Het verkeer over dit gedeelte van den weg ondervindt hiervan thans groote moeilijkheden daar het passeeren van een tweetal voertuigen niet mogelijk is en deze op elkaar moeten wachten om te kunnen passeeren.

Krantenbericht – NMR 16 juli 1930

Om de kosten van deze verbeteringen te kunnen betalen, begon men op enkele belangrijke plekken tol te heffen. Oude kaarten laten zien, dat er tol betaald moest worden in Helden – Dorp, In Beringe en in Meijel.

(Het onderwerp 'Tol' staat uitvoerig beschreven in het boek: 'Van Bieringen tot Beringe'.)

In Beringe werd tol geheven aan de kop van de Noordervaart. Hier lag aan beide zijden van de weg een café. En gunstige plek, omdat men moeilijk een andere route kon nemen. De omweg zou te groot zijn en zoals gezegd, de wegen waren zandwegen, vaak modderig of bedekt met los zand.

Om de weg vlak te houden maakte men gebruik van **weghouten**. Dat waren dwarsbalken, die haaks op de weg lagen en de voerman met zijn kar en paard verplichtte om zigzag over de weg te rijden. De kantonnier kon zo de gebarricadeerde weghelft onderhouden om sporen en uitgesleten gaten te voorkomen en indien nodig de balken verleggen.

Andere werkzaamheden van de kantonnier bestonden uit het verwijderen van

Oude wegenkaart met tolpaal Beringe. Rood ingekleurd de provinciale weg de Helden-Meijel

uitwerpselen van de trekdieren en bijhouden van de wegkanten.

Van Rijksweg uit werd er controle gehouden en zo kon het gebeuren, dat de controleambtenaar in Meijel een berisping uitdeelde wegens het toelaten van Brabantse voertuigen. Die reden een smaller spoor en vernielden de weg.

Info en gegevens - Peelenmaasnet - Interview G.K. - Midden-Limburg
